

Helena Cybienko

Nowości na polonistyce Państwowego Uniwersytetu Moskiewskiego im. M. Łomonosowa

Biuletyn Polonistyczny 22/4 (74), 113-117

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wydatną pomocą służy lektoratowi Konsulat Generalny PRL w Zagrzebiu, dostarczając czasopisma, uzupełniając stałą wystawę plakatu polskiego w bibliotece, itp.

Dr Urszula Kowalska
lektor języka polskiego

POLONISTYKA W ZSRR

Nowości na polonistyce Państwowego Uniwersytetu Moskiewskiego im. M. Łomonosowa

Podobnie jak w latach poprzednich, liczba studentów-polonistów na Sekcji Słowiańskiej Wydziału Filologii Uniwersytetu Moskiewskiego wynosi obecnie od 25 do 30 osób.

Prócz kursowego wykładu z historii literatury polskiej (prowadzonego przez prof. H. Cybienko) studenci wysłuchali w ostatnich latach następujących wykładów monograficznych: "Współczesna proza polska" (samodzielny pracownik naukowy Instytutu Słowianoznawstwa i Bałkanistyki AN ZSRR W. Choriew), "Polsko-radzieckie związki literackie" (młodszy pracownik naukowy Państwowego Uniwersytetu Moskiewskiego S. Klemientiew) oraz "Rozwój powieści polskiej w XIX wieku" (prof. H. Cybienko).

W ciągu ostatnich pięciu lat zajęcia z języka polskiego prowadzi wykładowca z Uniwersytetu Warszawskiego mgr Maria Juraszek.

Ostatnio wyraźnemu ożywieniu uległa praca naukowa studentów; m.in. w 1978 r. zostały opublikowane (w czasopiśmie "Wiestnik Moskowskiego Uniwersytetu. Sierija Filologija") artykuły: studentki (obecnie doktorantki) I. Tichomirowej: "»Bronzowyje wrata« Tadeusza Brezy i niekotorne osobiennosti žanra esse w sowriemiennoj polskoj literaturie" ("Spizowa brama" Tadeusza Brezy i pewne swoistości eseistyki we współczesnej literaturze polskiej) oraz studenta V roku A. Bazilewskiego: "Poezija Stanisława Grochowiaka" (Poezja Stanisława Grochowiaka).

Prace dyplomowe ostatnich roczników absolwentów Wydziału poświęcone były głównie twórczości pisarzy współczesnych: Z. Nałkowskiej, T. Brezy, T. Hołuja, J. Broszkiewiczza, S. Grochowiaka i in.

Na wiosnę 1979 r. A. Bazilewski odbył dwumiesięczny staż w Uniwersytecie Warszawskim, pod opieką prof. Andrzeja Lama. I. Tichomirowa odbyła w roku akad. 1978/79 sześciomiesięczny staż na tymże Uniwersytecie, pod opieką doc. Janusza Rohozińskiego.

W r. 1976 obroniła pracę doktorską nt. "Polsko-gruzińskie literaturne swiazi w XIX i naczale XX wieka" (Polsko-gruzińskie związki literackie w XIX i początkach XX wieku) doktorantka Katedry Filologii Słowiańskiej W. Chitariszwili-Occieli. Obecnie jest ona docentem Kutaiskiego Instytutu Pedagogicznego i pracuje nad tematem "Gorkij i polskaja litieratura" (Gorki a literatura polska).

W r. 1977 odbyła się obrona pracy doktorskiej doktorantki tejże Katedry S. Spass nt. "Proza Jarosława Iwaszkiewicza i russkaja litieratura". (Proza Jarosława Iwaszkiewicza a literatura rosyjska). Autorka opublikowała w r. 1977 studium "»Błędmierskije strasti« J. Iwaszkiewicza i russkaja litieratura" ("Pasje Błędmierskie" J. Iwaszkiewicza a literatura rosyjska), w "Wiestniku Moskowskogo Uniwiersitieta. Sierija Filologija", oraz obszerny artykuł w języku polskim w tomie zbiorowym, który ukazał się w serii "Studia Polono-Slavica-Orientalia. Acta Literaria. IV". Obecnie pracuje ona na uniwersytecie grodzieńskim i zajmuje się problematyką literatury rosyjskiej i polskiej na przełomie XIX i XX w.

W r. 1978 obroniła pracę doktorską W. Tichomirowa, wykładowca w Katedrze Języków Słowiańskich Państwowego Uniwersytetu Moskiewskiego. Temat jej pracy brzmiał: "Tadeusz Różewicz i gumanizm sowriemiennoj polskoj poezii" (Tadeusz Różewicz i humanizm współczesnej poezji polskiej).

Obecnie w Katedrze Filologii Słowiańskiej pracują trzy doktorantki: Irina Tichomirowa, która zajmuje się twórczością Tadeusza Brezy, Helena Szestakowa, która pisze pracę o problemach współczesnej polskiej krytyki literackiej, oraz Olga Rozinska, która bada polską prozę dokumentalną ostatniego dziesięciolecia.

Młodszy pracownik naukowy Sergiusz Klemientiew, zajmujący się problemem badań literatury radzieckiej w literaturoznawstwie i krytyce polskiej ostatnich dwudziestu lat, opublikował na ten temat dwa artykuły: "Tworczestwo M. Szołochowa w Narodnoj Polsce" (Twórczość M. Szołochowa w Polsce Ludowej), "Wiestnik Moskowskogo Uniwiersitieta. Sierija

Filologija", 1975, oraz "Problemy polskiej rusистики w żurnale »Nowe Drogi«" (Problemy polskiej rusycystyki w "Nowych Drogach") - w tymże czasopiśmie, 1976.

Doktor filologii Zoria Chołonina ogłosiła w r. 1978 pracę o specyficzności stylu prozy Tadeusza Nowaka ("Sławianskaja Filologija").

Prof. H. Cybienko występowała w Polsce z referatami: "Żeromski w Rosji" (Międzynarodowa Konferencja Naukowa Uniwersytetu Warszawskiego, 1976). - "Polonistyka w ZSRR" (I Konferencja Polonistów z Zagranicy, Uniwersytet Warszawski, 1977). - "Dyskusja wokół Przybyszewskiego w Rosji" (Jubileuszowa Sesja Naukowa, Instytut Słowianoznawstwa PAN, 1978). - "Eliza Orzeszkowa a Lew Tołstoj" (Międzynarodowa Sesja Naukowa poświęcona L. Tołstojowi, Uniwersytet Warszawski, 1978). - "O problemach periodyzacji współczesnej literatury polskiej" (Symposium polsko-radzieckie, Instytut Badań Literackich PAN, 1978).

W r. 1978 Wydawnictwo Uniwersytetu Moskiewskiego opublikowało monografię H. Cybienko "Iz istorii polsko-russkich litieraturnych swiaziej XIX-XX wiekow" (Z historii polsko-rosyjskich związków literackich w XIX i XX wieku). W pracy tej autorka omówiła związki polskich pisarzy tego okresu z literaturą rosyjską i krytyką, typologiczne podobieństwa w rozwoju literatury polskiej i rosyjskiej oraz stan badań nad polsko-rosyjskimi powiązaniem literackimi we współczesnym literaturoznawstwie. Ukazała również wpływy literatury rosyjskiej na twórczość J. I. Kraszewskiego, L. Szyrmera, E. Orzeszkowej, B. Prusa i J. Iwaszkiewicza oraz zajęła się problemem popularności w Rosji i oceny przez krytykę rosyjską utworów H. Sienkiewicza, E. Orzeszkowej, B. Prusa, M. Konopnickiej i S. Żeromskiego.

Ponadto H. Cybienko opublikowała następujące prace: "Izuczenije Adama Mickiewicza w Sowietском Sojuzie" (Badania nad twórczością Adama Mickiewicza w Związku Radzieckim), w: "Zeitschrift für Slavistik", Berlin 1975; "Jarosław Iwaszkiewicz a literatura rosyjska", w: "W kręgu literatury Polski Ludowej", Kraków 1975; "Polskaja litieratura w Sowietском Sojuzie" (Literatura polska w Związku Radzieckim), w: "Woprosy litieratury", 1975; "Stefan Żeromski w Rosji", w: "Żeromski i Reymont", Warszawa 1978; "Osobiennosti razwitija romana-epopei w sławian-

skich literaturach ostatnich lat w kontekście europejskiego romana" (Specyfika rozwoju powieści-epopei w literaturach słowiańskich ostatnich lat w kontekście powieści europejskiej), referat wygłoszony na VIII Międzynarodowym Zjeździe Słowistów w Jugosławii; rozdział "Polskaja literatura" w podręczniku "Istorija zarubieżnoj literatury konca XIX i naczała XX wieka" (Historia literatury obcej końca XIX i początku XX w.), Moskwa 1978; rozdziały "Literatura socjalistycznych stran Jewropy" (Literatura socjalistycznych krajów Europy) i "Polskaja literatura" w: podręczniku "Istorija zarubieżnych literatur posle Oktjabrskoj Riewolucii" (Historia literatur obcych po rewolucji październikowej), część II: 1945-1970, Moskwa 1978.

Kontynuowana jest współpraca z Instytutami Literatury Polskiej i Filologii Rosyjskiej Uniwersytetu Warszawskiego. Wykłady dla studentów radzieckich na temat różnych problemów literatury polskiej wygłaszali prof. prof.: Jan Detko, Roman Taborski, Andrzej Lam, Maria Straszewska, Janina Kulczycka-Saloni, oraz doc. Eugeniusz Czaplejewicz. Prof. Antoni Semczuk i doc. doc. Jadwiga Urbańska-Słiszowa oraz Florian Nieuważny z UW mówili o związkach literackich polsko-rosyjskich.

W r. 1976 w Wydawnictwach Uniwersytetu Warszawskiego ukazała się praca zbiorowa pt. "Tradycje i nowatorstwo w literaturze narodów słowiańskich w XX wieku", przygotowana wspólnie przez pracowników Państwowego Uniwersytetu Moskiewskiego i Uniwersytetu Warszawskiego. W skład kolegium redakcyjnego wchodziło: H. Cybienko, J. Kulczycka-Saloni, J. Magnuszewski, P. Nikołajew, J. Rohoziński, A. Semczuk, A. Sokołow. W tomie opublikowano 13 prac literaturoznawców radzieckich, m.in. H. Cybienko - "Tradycje Bolesława Prusa w prozie polskiej XX wieku", Z. Chołoniny - "Myśl przewodnia i styl powieści Juliana Kawalca »Wezwanie«", W. Chitariszwili-Occheli - "Polsko-gruzińskie związki literackie w końcu XIX i na początku XX wieku". Praca ta zyskała pozytywną ocenę sławistów radzieckich (np. W. Witt, "Kompas tradicii", "Woprosy Literatury" 1979; L. Bugadowa, "Płodotwornoje issledowanije" (Owocne badania), "Sowietskoje sławianowiedienije" 1979).

W druku (Wydawnictwo Uniwersytetu Moskiewskiego) znajduje się trzecia wspólna praca UM i UW (o pierwszej - "Romantizm w sławiańskich literaturach" - Romantyzm w literaturach słowiańskich - Moskwa

1973, była mowa w BP, z. 53) - "Russkaja i polskaja litieratury konca XIX - naczała XX w." (Literatury rosyjska i polska końca XIX i początku XX w.), przygotowana przez radziecko-polski zespół pod redakcją H. Cybienko, J. Kulczyckiej-Saloni, J. Detki i A. Semczuka.

Wyrazem uznania dla wkładu polskich naukowców w rozwój kontaktów naukowych polsko-radzieckich było nadanie w r. 1977 tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Moskiewskiego prof. Janinie Kulczyckiej-Saloni, pracownikowi Uniwersytetu Warszawskiego.

Prof. Helena Cybienko
(Tłum. mgr Maria Juraszek)

Polonistyka wileńska

Polonistyka w Instytucie Pedagogicznym w Wilnie jest jednym z kierunków nauczania na Wydziale Języków Obcych, którego głównym zadaniem jest przygotowanie nauczycieli-polonistów dla szkół z polskim językiem wykładowym, znajdujących się na terenie Litewskiej Republiki, a ponadto pracowników biur turystycznych "Inturist" i "Sputnik", redakcji gazet polskich wychodzących w Wilnie (np. "Czerwonego Sztandaru") oraz bibliotek. Studia na polonistyce trwają pięć lat. Na pierwszy rok studiów stacjonarnych przyjmuje się przeciętnie 15 osób, na kurs zaoczny - 25. Obok specjalności podstawowej, którą jest język i literatura polska, studenci najczęściej specjalizują się w historii lub pedagogice. W programie nauczania, oprócz przedmiotów ściśle polonistycznych, znajdują się wszystkie dyscypliny wykładane na wydziałach filologicznych wyższych uczelni Związku Radzieckiego.

Nad kształceniem przyszłych nauczycieli-polonistów pracuje i czuwa sześćoosobowy zespół naukowo-dydaktyczny pod kierunkiem prodziekana, doc. Włodzimierza Czeczota, z wykształcenia historyka.

Doc. Anna Kaupuż, kandydat nauk filologicznych, kierownik Katedry Literatury i Języka Polskiego, prowadzi wykłady ze składni i gramatyki historycznej języka polskiego, a ponadto opiekuje się studencką pracą naukową. Przedmiotem jej własnych zainteresowań naukowych jest m.in. historia slawistyki; opublikowała wiele rozpraw w języku polskim, litew-